

*Анотація дисципліни за вибором студента
для здобуття ступеня «Бакалавр»*

«СОЦІОЛОГІЯ»

I. Основна мета засвоєння курсу полягає у наданні студентам теоретичних знань щодо сутності соціологічних підходів для отримання емпіричних знань про стан, закономірності функціонування, розвиток масових соціальних явищ та процесів; формування у студентів власної думки щодо сучасного розвитку соціуму.

II. Місце навчальної дисципліни в програмі підготовки фахівців даного напрямку підготовки (спеціальності).

Дисципліна «Соціологія» дозволяє набути студентам додаткової фахової компетенції при опануванні циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки.

III. Завданнями дисципліни є:

використовуючи відповідний дидактичний матеріал, навчально-методичну літературу, монографічні дослідження, нормативно-правову літературу, сформувані у студентів знання та методологічні основи наукового мислення.

IV. Основні завдання та уміння, яких набуває студент після опанування даної дисципліни

Основні знання:

- предмет, структура та функції соціології, специфіка соціологічного знання, соціологічні підходи до вивчення соціальних фактів;
- основні етапи розвитку соціологічної думки, напрями розвитку соціології як науки;
- сучасні соціологічні парадигми, школи, напрямки;
- категоріальний апарат соціології;
- закономірності та зміст рівнів соціологічного знання

Основні вміння:

- розробляти програми соціологічного дослідження: формулювати проблеми, визначати об'єкт, предмет та цілі дослідження;
- висувати гіпотези, проводити аналіз основних понять дослідження;
- застосовувати на практиці основні методи збору соціологічної інформації;
- визначати предмет, структуру та функції соціології, специфіку;
- обґрунтовувати власну думку щодо розвитку суспільства з урахуванням соціологічних знань, здобутих під час навчання.

V. Короткий зміст дисципліни

ТЕМА 1. Соціологія – наука про суспільство

Об'єкт, предмет та функції соціології. Три рівні соціологічного знання. Макро- та мікросоціологія. Міждисциплінарна матриця соціології. Типи пізнання соціальної реальності. Історичні умови виникнення соціології. Основні принципи наукового дослідження, реалізовані в соціології. Єдність теоретичного й емпіричного в соціології. Соціологія в системі наук. Основні

етапи формування соціологічного знання. Протосоціологічні ідеї. Класична соціологія. Роль О. Конта в становленні соціології. Соціологічні погляди Г. Спенсера. Натуралістична парадигма в соціології (географічна, органіциська, расово-антропологічна школи, соціальний дарвінізм). Криза натуралізму та формування психологічного підходу до аналізу соціальних явищ (інстинктивізм, „психологія натовпу”, теорія наслідування, символічний інтеракціонізм, психоаналіз). Розвиток соціології на початку ХХ ст. (Е. Дюркгейм, К. Маркс, М. Вебер, Г. Зіммель, Ф. Тьоніс). Особливості розвитку соціології в Європі та США. Основні підходи сучасної західної соціології (функціоналізм, конфліктологія).

ТЕМА 2. Соціальні інститути та соціальні організації

Соціальні інститути суспільства. Інститути: їх роль у суспільстві. Структура, функції і дисфункції соціальних інститутів. Соціальні інститути політики, економіки, релігії, освіти, науки, сім'ї. Зміни соціальних інститутів. Сутність сім'ї як соціального інституту. Сімейна структура: форми сім'ї, форми шлюбу, типи владних структур, спосіб вибору партнера, правило вибору місця проживання, родовід і спадкування майна.

ТЕМА 3. Суспільство як соціальна система: сутність, типи, тенденції розвитку

Поняття суспільства в соціології. Основні сфери сучасного суспільства, їх взаємодія. Соціологічні теорії походження суспільства. Концепції розвитку суспільств. Еволюційний та революційний шляхи розвитку. Концепції лінійного розвитку. Теорії цивілізацій (циклічні теорії). Контури інформаційного суспільства. Сутність та основні елементи соціальної структури. Соціальний статус та соціальна роль. Соціальні групи та спільноти. Теорія соціальної стратифікації. Історичні типи стратифікованого суспільства. Поняття та види соціальної мобільності. Трансформація соціальної структури сучасного суспільства. Сутність, види та основні функції соціальних інститутів.

ТЕМА 4. Методика і техніка соціологічних досліджень

Поняття, види та етапи соціологічного дослідження. Програма соціологічного дослідження. Поняття та види вибірки. Генеральна та вибіркова сукупності. Репрезентативність. Похибка репрезентативності. Основні методи проведення соціологічного дослідження: опитування (анкетування, інтерв'ю), аналізу документів (контент-аналіз), спостереження, експерименту. Розробка анкети. Структура та оформлення анкети.

VI. Назва кафедри та викладацький склад, який буде забезпечувати викладання курсу

Кафедра соціології Факультету соціально-психологічних наук та управління

VII. Обсяги навчального навантаження та терміни викладання курсу

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС 90 год. з яких: лекційних – 14 год., семінарських – 16 год., самостійної роботи студентів – 60 год. Дисципліна викладається у 4 семестрі.

VIII. Основні інформаційні джерела до вивчення дисципліни

1. Глазунов С. В. Історія та теорія соціології: протосоціологія : Навч. посіб. – Д.: РВВ ДНУ, 2008. – 67 с.

2. Култаєва М.Д., Навроцький О.І., Шеремет І.І. Європейська теоретична соціологія ХХ-ХХІ століття: Навчальний посібник. – Х.: ХРУ імені В.Н.Каразіна, 2008. – 328 с.

3. Куренець Т.В. Соціологія: Навч. посібник. – Ніжин: НДУ ім. М.В. Гоголя, 2008. – 220 с.

4. Пилипенко В.Є., Попова І.М., Танчер В.В. та ін. Спеціальні та галузеві соціології: Навч. посібник. – 2-е вид. – К.: ПЦ «Фоліант», 2007. – 451 с.

5. Соціологія: Підруч. для вузів / За ред. В. Г. Городяненка. – 3-тє вид., перероб. та допов. – К.: Академія, 2008. – 544 с.

ІХ. Система оцінювання:

Поточний контроль: оцінювання виконання завдань на семінарських заняттях, проведення аудиторних письмових контрольних робіт або комп'ютерного тестування.

Підсумковий контроль: залік у 3 семестрі.